EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 20.10.2015
COM(2015) 516 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aastaaruanne, mis käsitleb komisjoni läbirääkimisi ekspordikrediidi valdkonnas määruse (EL) nr 1233/2011 tähenduses

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Aastaaruanne, mis käsitleb komisjoni läbirääkimisi ekspordikrediidi valdkonnas määruse (EL) nr 1233/2011 tähenduses

1. Sissejuhatus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määruse (EL) nr 1233/2011 (mis käsitleb riiklikult toetatavate ekspordikrediitide suuniste rakendamist ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 2001/76/EÜ ja 2001/77/EÜ)[1] I lisas on ette nähtud, et Euroopa Komisjon „esitab vastavalt oma pädevusele Euroopa Parlamendile aastaaruande läbirääkimiste kohta rahvusvahelise koostöö foorumites, milles komisjonile on antud volitus osaleda, et luua ülemaailmsed standardid riiklikult toetatavate ekspordikrediitide kohta".

Käesolev aruanne käsitleb ajavahemikku 2014. aasta märtsist kuni 2015. aasta juunini.

2. Peamised suundumused ekspordikrediidi valdkonnas aruandeperioodil

Enamik komisjoni selle poliitikavaldkonna läbirääkimistest peetakse jätkuvalt Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) ekspordikrediidi komiteede raames. Ka käesoleva aruande kirjutamise ajal on OECD ainus rahvusvaheline organisatsioon, kes on välja töötanud üksikasjalikud ekspordikrediidi tehnilised eeskirjad. Euroopa Komisjon, kelle ülesannete hulka kuulub kaubandusläbirääkimiste pidamine, esindab ELi kõikidel läbirääkimistel, kus käsitletakse **OECD kokkulepet riiklikult toetatava ekspordikrediidi kohta**[2] ja selle **sektorileppeid** (sealhulgas konkreetsete majandussektorite rahastamise erieeskirju), nimelt:

- sektorilepe laevade ekspordikrediidi kohta
- sektorilepe tuumaelektrijaama ekspordikrediidi kohta
- sektorilepe tsiviilõhusõidukite ekspordikrediidi kohta
- sektorilepe taastuvate energiaallikate, kliimamuutuste leevendamise ja veeprojektide ekspordikrediidi kohta
- sektorilepe raudteetaristu ekspordikrediidi kohta.

Kokkulepe hõlmab eraldi eeskirju eri liiki tehingute jaoks (nt eraldi lisa projekti finantseerimise kohta). Samuti nähakse kokkuleppes ette seotud abi põhimõtted ekspordikrediidi ja kaubandusega liituva abi vastastikuse täiendavuse asjakohase taseme tagamiseks.

[1] ELT L 326, 8.12.2011, lk 45.

[2] Alates 1978. aastast kehtiv ELi, Ameerika Ühendriikide, Kanada, Jaapani, Korea, Norra, Šveitsi, Uus-Meremaa ja Austraalia vaheline suuline kokkulepe, mille peamine eesmärk on ühtlustada kokkuleppeosaliste ekspordikrediidikavade tingimusi. Kokkulepe ja selle hilisemad muudatused on järjekindlalt üle võetud ELi õigusesse.

Aastate jooksul on oma väärtust tõestanud OECD kokkuleppe aluspõhimõte mitteametliku foorumi loomise kohta, kus peamistel ekspordikrediidi pakkujatel on võimalik lisaks kokkulepete saavutamisele asjaomaste kavade ühtlustatud tingimusi tagavates eeskirjades kindlustada ka teabevahetuse asjakohane tase ja ekspordikrediiditehingute läbipaistvus. Võimalike vastuolude lahendamiseks rahvusvahelise kaubanduse selles valdkonnas ei ole jäigemate vahendite loomiseks (nagu WTO vaidluste lahendamise mehhanism) olnud vajadust.

Kuigi OECD kokkuleppe toimimist võib pidada edulooks, siis kõnealuse vahendi tõhususe seisukohalt on ilmselt määrav asjaolu, et selle liikmelisus oli pikka aega ekspordikrediidi valdkonnas ülemaailmsel tasandil esindusliku iseloomuga. Viimastel aastatel on olukord siiski põhjalikult muutunud, nimelt on ekspordikrediidi valdkonnas tekkinud arvukalt uusi osalejaid, nagu Hiina, Brasília, India, Venemaa ja Lõuna-Aafrika, kui nimetada üksnes kõige tähtsamad. Nii mõnigi nimetatud riikidest on väga ettevaatlikult suhtunud igasse algatusse kutsuda neid ühinema OECD kokkuleppega[3].

Eespool osutatud üheksa kokkuleppeosalise jaoks on OECD endiselt kõige olulisem platvorm ekspordikrediidi eeskirju hõlmavate kokkulepete sõlmimiseks ja järelevalve teostamiseks. Kuna OECD kokkulepe on rahvusvahelisel tasandil olnud mitukümmend aastat ainus üksikasjalik ekspordikrediidi tehniliste eeskirjade kogum, on OECD kogunud selles poliitikavaldkonnas muljetavaldava hulga institutsioonilist erioskusteavet.

Väljaspool OECD riike tekkivate uute ekspordikrediidi pakkujate suureneva tähtsuse tõttu on pingutused nende integreerimiseks ekspordikrediidi uute rahvusvaheliste põhimõtete raamidesse muutunud iseenesest oluliseks prioriteediks. **Rahvusvaheline ekspordikrediidi töörühm (IWG)[4]** oli aruandeperioodil jätkuvalt kõige tähtsam foorum OECD-väliste ekspordikrediidi pakkujatega dialoogi pidamiseks. Vaatamata oma suhteliselt lühiajalisele tegevusele on IWG tegevusest kujunenud komisjoni kui ELi esindaja jaoks tõeline teine foorum ekspordikrediidi küsimustes peetavatel rahvusvahelistel läbirääkimistel (vt täpsemalt 3. jagu).

Samal ajal jätkus aruandeperioodil tegevus ka OECD raames (vt täpsemalt 4. jagu).

3. Rahvusvaheline ekspordikrediidi töörühm

IWG on korraldanud aruandeperioodil **järgmised ametlikud kohtumised**: 2014. aasta mais Washingtonis toimunud viies ametlik kohtumine, 2014. aasta septembris Pekingis toimunud kuues ametlik kohtumine, 2015. aasta veebruaris Brüsselis toimunud seitsmes ametlik kohtumine ja 2015. aasta mais Brasílias toimunud kaheksas ametlik kohtumine.

[3] Eelkõige puudutab see Hiinat ja Indiat. Erand on Brasília, kes osaleb ainult tsiviilõhusõidukite sektorileppes ega ole huvitatud ühinemisest üldkokkuleppega.

[4] Rahvusvaheline ekspordikrediidi töörühm (IWG) loodi president Obama ja endise asepeaministri Xi-Jinpingi 2012. aastal tehtud kahepoolse algatuse põhjal. IWG-l on 18 liiget – kõik üheksa OECD kokkuleppes osalevat riiki (EL, Ameerika Ühendriigid, Kanada, Jaapan, Korea, Norra, Šveits, Austraalia ja Uus-Meremaa) ning neile lisaks Hiina, Brasília, India, Venemaa, Lõuna-Aafrika, Indoneesia, Malaisia, Türgi ja Iisrael. IWG pikaajaline eesmärk on jõuda kokkuleppele uutes mitmepoolsetes põhimõtetes ekspordikrediitide kohta. Moodustati juhtrühm, kuhu kuuluvad Ameerika Ühendriigid, Hiina, EL ja Brasília. Selle neli liiget korraldavad ja juhatavad kordamööda IWG kohtumisi.

Kohtumiste selline korrapärasus näitab, et IWG tegevus on kujunenud korraliseks, mida algatuse käivitamisel kaks aastat tagasi ei saanud pidada iseenesestmõistetavaks. Töörühma **organisatsiooniline vorm** on **endiselt algeline** (ei ole alalist esimeest, asukohta ega sekretariaati), mis ei ole siiani suuremaid probleeme tekitanud. Pealegi tuleb selles kontekstis arvesse võtta nende IWG liikmete jaoks tundlikke küsimusi, kellel on selliste foorumitega vähe kogemusi või puuduvad need kogemused hoopis. Teatud aja pärast, kui IWG arutelud muutuvad tehnilisemaks ja keerulisemaks, tuleb töörühma institutsioonilise korraldusega kahtlemata uuesti tegeleda.

Nagu eelmises aruandes osutati, jõudsid kokkuleppeosalised pärast Brasílias toimunud IWG neljandat ametlikku kohtumist järeldusele, et esimesel tegevusaastal kasutatud lähenemisviis, kus võrreldi üksikute IWG kokkuleppeosaliste olemasolevaid ekspordikrediidisüsteeme ja tavasid, on ammendunud. Seega liikus töörühm **IWG viiendal ametlikul kohtumisel** (**20.–22. mail Washingtonis**) uude tööetappi, mida iseloomustasid kirjalikel ettepanekutel põhinevad arutelud kahe tööstussektori kohta,[5] mida IWG oli nõustunud üksikasjalikult analüüsima enne arutelu peamisel teemal selle kohta, millised võiksid edaspidi olla ekspordikrediidi horisontaalsed põhimõtted (st põhimõtted, mida kohaldataks ekspordikrediiditehingute suhtes üldiselt). IWG töömeetodite muutmine mõjutas kogu tegevust väga positiivselt ja elavdavalt, mis avaldus juba Washingtoni kohtumisel. Hiina delegatsioon toetas uut lähenemisviisi algusest peale, tehes samas selgeks, et neile on antud korraldus jätta mõni tähtis küsimus, nagu garantiipreemiate, intressimäärade ja läbipaistvuse küsimus, arutelust välja ajani, mil IWG on jõudnud arutelude horisontaalsesse etappi.

Nimetatud piirangust hoolimata olid järgmised kohtumised küllaltki konstruktiivsed. Hiina korraldas **Pekingis 25.–26. septembril 2014 kuuenda ametliku kohtumise**. Kuigi küsimused garantiipreemiate, intressimäärade ja läbipaistvuse kohta jäid ametlikest aruteludest välja, oli IWG delegatsioonidel päris heatasemelisi mõttevahetusi muudel tehnilisi üksikasju puudutavatel teemadel (nt pikim tagasimaksetähtaeg, maksimaalne riiklik toetus, kohalikud kulud, krediiditähtaja alguse mõiste, hüvitisskeemid, ekspordikrediidi kehtivusaeg). Tuleb meenutada, et Hiina ekspordikrediidi pakkujate tava võimaldada OECD kokkuleppeosalistest palju pikemaid tagasimaksetähtaegu on valmistanud Euroopa eksportijatele sageli muret. Seetõttu on tervitatav, et IWG raames on sellel teemal juba tekkinud tõsine arutelu.

IWG seitsmenda ametliku kohtumise korraldas Euroopa Liit **3.–5. veebruaril 2015 Brüsselis**. ELi lähenemisviis kohtumise korraldamisele hõlmas peale kirjalikel ettepanekutel põhinevate arutelude jätkamise laevaehitussektori ja meditsiiniseadmete sektori teemal ka OECD ekspertide kutsumist, et nad tutvustaksid tehnilisi aspekte, kuidas OECD kokkuleppe raames on korraldatud garantiipreemiate määramine, intressimäärad ja üksikutest ekspordikrediiditehingutest teatamine, et töörühmal oleks võimalik käsitleda ka selliseid küsimusi, mida mõni delegatsioon ei saanud esialgu ametlikult arutada. Lisaks sellele tutvustasid WTO ja OECD eksperdid OECD kokkuleppe ja WTO subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingu õiguslikku vahekorda. Kõnealune lähenemisviis, mille teised delegatsioonid kiitsid üldiselt heaks, võimaldas tegelikult rakendada OECD pikaajalist kogemust ekspordikrediidi valdkonnas. EL korraldas ka tehnilistele küsimustele pühendatud

[5] Laevaehitussektor ja meditsiiniseadmete sektor.

eriistungi, kus keskenduti ekspordikrediidi tulevaste valdkondlike eeskirjade võimalikule reguleerimisalale laevaehituses.

IWG kaheksandal ametlikul kohtumisel, mis toimus **19.–21. mail 2015 Brasílias**, saavutati **suur läbimurre**. IWG kokkuleppeosalised nõustusid, et valdkondasid käsitlevatel läbirääkimistel on tehtud piisavalt edusamme asjalike arutelude algatamiseks üldise horisontaalse eeskirjade süsteemi üle, mida kohaldatakse kõigi ekspordikrediiditehingute suhtes. See oluline otsus tähistab IWG töös uut etappi ning peegeldab Ameerika Ühendriikide ja ELi ammust taotlust. See on selge ja teretulnud märk selle kohta, et töörühma töö tulemusena toimub märgatav edasiminek. Samas nõuab uus etapp IWG tegevuses ka uute raskete ülesannete lahendamist. Töörühmas toimuvad arutelud muutuvad veelgi tehnilisemaks ja keerukamaks, kuna nüüd on täielikult päevakorras sellised keerulised teemad nagu garantiipreemia määramine ja intressimäärad. Lisaks tuleb ka tugevdada töörühma institutsioonilise ülesehituse tõhusust, eelkõige on ülimalt tähtis alalise esimehe ametissenimetamine.

IWG üheksandal kohtumisel, mille korraldavad Ameerika Ühendriigid 2015. aasta oktoobris, keskendutakse horisontaalsete läbirääkimiste uude etappi üleminekule. EL toetab täielikult Ameerika Ühendriike selles ettevõtmises.

Kuigi IWG algus oli raske, on protsess stabiliseerunud ja liigub õiges suunas. Järgmises etapis on vaja tõenäoliselt teha täiendavaid jõupingutusi, kuid praeguses olukorras tundub, et edasine investeerimine IWGsse on täiesti õigustatud, kuna IWG on suuremate OECD-väliste ekspordikrediidi pakkujatega ühenduse loomise peamine foorum.

4. Aruandeperioodil OECD-s toimunud areng

OECD ekspordikrediidikomiteedes aruandeperioodil toimunud kõige keerulisemad ja vastuolulisemad arutelud olid seotud **ekspordikrediidi ja fossiilkütustega**, nimelt **söeküttel töötavate elektrijaamade rahastamisega**. OECD nõukogu nimetab 2014. aasta ministrite avalduses kliimamuutuste kohta (6.–7. mai 2014) edasise tegevuse elluviimiseks vajalike meetmete hulgas ka arutelude jätkamist selle üle, kuidas ekspordikrediit saab kaasa aidata ühiste eesmärkide saavutamisele kliimamuutustega tegelemisel. Kõnealusel teemal on OECD-s viimase aasta jooksul toimunud pingelised arutelud ning ekspordikrediiti ja kliimamuutusi käsitlevas eesistuja tegevusraamistikus on see kuulutatud 2014. ja 2015. aastal toimuvate ekspordikrediiti käsitlevate kohtumiste prioriteediks. Kuna Euroopa Liit peaks püüdma tagada, et ekspordikrediidi poliitika aitaks kaasa kliimamuutuste poliitika eesmärkide saavutamisele, on Euroopa Komisjon OECD asjakohaseid jõupingutusi igati toetanud. 2015. aasta aprillis andis OECD välja eesistuja muudetud ettepaneku, millel on OECD tasandil jätkuvates aruteludes oluline roll. Komisjon koostab praegu nõukogule ettepanekut, milles esitatakse ELi seisukoht eesistuja ettepaneku suhtes. Oleks väga soovitav, et OECD suudaks seoses kõnealuste aruteludega saavutada positiivseid tulemusi ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste 21. konverentsi ajaks (Pariis, 30. november – 12. detsember 2015).

Kliimamuutustega seotud teise teema puhul saavutasid OECD kokkuleppe osalised 2015. aasta juunis tegevustasandil esialgse kokkuleppe **ekspordikrediiti ja nutivõrke**

käsitlevate eeskirjade kohta. Nimetatud kokkuleppe sõlmimiseks on EL seadnud tingimuse, et nõukogu võtab vastu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse.

Seoses OECD muu tegevusega tasub meenutada, et 2013. aasta novembris jõudsid OECD kokkuleppe osalised kokkuleppele **raudteetaristu ekspordikrediidi sektorileppe** suhtes. Kuna tegemist oli ELi ühe peamise eesmärgiga, nõudis see olulisi järeleandmisi, et saada ka kõnealuses valdkonnas vähese kaubandushuviga osalistelt kokkuleppele kinnitus. Läbirääkimiskeskkonna positiivse arengu tulemusena 2014. aastal oli OECD kokkuleppe osalistel võimalik raudteetaristu ekspordikrediidi sektorileppe tekst uuesti läbi vaadata ja kokku leppida **piiravate sätete** märgatavas **leevendamises**.

Aruandeperioodil kehtis endiselt **OECD 2011. aasta sektorilepe tsiviilõhusõidukite ekspordikrediidi kohta** (ASU 2011). Seda võib tõlgendada kui märki ASU 2011 edust, kuna nelja aasta jooksul pärast leppe jõustumist ei ole esitatud mõjukaid väiteid põhjaliku läbivaatamise poolt (mida oleks saanud 2015. aastal ametlikult korraldada) ja OECD kokkuleppe osalised olid nõus läbivaatamise 2019. aastani edasi lükkama. Aruandeperioodil jätkus tehniline töö **OECD kokkuleppes sisalduvate intressimäärasid käsitlevate sätete läbivaatamise** ja samuti **suure sissetulekuga OECD riikide garantiipreemiasüsteemiga**, kuid lõplikke tulemusi ei ole veel saavutatud.

Komisjon hoiab Euroopa Parlamenti uute suundumustega kursis.